

Kulturní
a společenský
zpravodaj pro obce
Chválenice, Želčany
a Chouzovy

CHVÁLENICKÝ TROJLÍSTEK

Říjen
2018

Jubilejní
10. číslo

Ročník IV., Číslo 10.

Vydává Obecní úřad Chválenice • Chválenice č. p. 21, 33205 Chválenice • telefon: 377992121 • web: <http://www.chvalenice.cz/>
email redakce: chvalenicky.trojlistek@gmail.com • registrace MK ČR: E 17268

OHLÉDNUTÍ ZA UPLYNULÝM OBDOBÍM

V Chouzovech a Želčanech už pomalu začínají přípravy na oslavu 90. výročí založení tamního sboru dobrovolných hasičů., které si připomeneme v roce 2019. Fotografování všech členů proběhlo v neděli 16. září 2018 za slunečného počasí v Chouzovech na louce. Fotografie budou použity do publikace, která bude vydána u příležitosti tohoto kulatého výročí sboru.

Vážení spoluobčané,

krátící se den nám oznamuje blížící se podzim, proto je čas na přečtení jubilejního čísla Trojlístečku. Rád bych vás seznámil s tím, co se podařilo během léta realizovat a zároveň zrekapitulovat uplynulé 4 roky.

Pohovořím o stavebním dění na území obce Chválenice, o krocích, které Vás jako majitele nemovitostí čekají v následném období, o situaci na ZŠ a MŠ Chválenice a zrekapituluji dosažené cíle v uplynulém období.

Stavební činnost na území obce Chválenice

Průběh tohoto léta byl velice náročný, v jeden okamžik se ve Chválenicích snoubily 3 stavební akce.

Výstavba splaškové kanalizace se v průběhu léta směle přehoupala do své druhé poloviny. V současnou chvíli je postaveno zhruba 75% stokové sítě a 50% veřejných částí přípojek. Stavební práce na ČOV nabraly drobné

zpoždění, nicméně činíme patřičné kroky, aby zpoždění bylo minimální. Nyní jsou již provedeny všechny předepsané zkoušky na všech podzemních nádržích a rozbíhá se stavba „domečku“ pro technologie a obsluhu.

Oprava průtahu silnice I/20 vč. dešťové kanalizace

Rekonstrukce dešťové kanalizace byla zdárně dokončena. V průběhu stavby byly řešeny drobné problémy s prostorovým a výškovým uspořádáním všech sítí. Vše se podařilo po dohodě s jednotlivými provozovateli vyřešit. Po těchto pracích následovala oprava obrub. Tyto práce již zcela neprobíhaly dle našich představ, stejně jako úpravy povrchů chodníků v průběhu stavby. Opravy poškozených obrubníků byly prováděny velice nekvalitně a ledabyle. Proto jsme byli nuceni stavební firmu nechat předělat několik úseků opravovaných obrubníků. Chyby pramenily mimo jiné z nedostatečné znalosti

Pokračování na str. 2

OHLÉDNUTÍ ZA UPLYNULÝM OBDOBÍM

Pokračování ze strany 1: projektové dokumentace. V době uzávěrky tohoto čísla zahájila stavební společnost pokládku nového asfaltu. Jakmile bude obnoven provoz na silnici I/20, dojde k vydláždění projektovaných chodníků.

Kabelizace vedení nízkého napětí, výstavba nového VO, budování optické sítě

V průběhu srpna roku 2018 byla zahájena první etapa kabelizace výstavby nového veřejného osvětlení a zřízení optické sítě okolo silnice I/20. V tomto případě se jedná o koordinaci stavebních prací s akcí *Průtah I/20 a ČOV a kanalizace - I. etapa*. Stavební práce již proběhly, zbývají drobné zednické práce a úpravy povrchů. Nové veřejné osvětlení ve Chválenicích bude osazeno *technologií LED*. Při výkopech elektrických přípojek je pokládána i příprava pro optické vedení. Tato technologie umožní připojení Vaší nemovitosti na internet v první fázi rychlostí až 100 Mbit/s.

Druhá etapa výstavby uvedených sítí bude pokračovat na jaře roku 2019. Realizace byla odložena z důvodu zhotovování kanalizačních přípojek. Tak, aby sítě ukládané do menších hloubek nepřekážely sítím v hloubkách větších. V každém případě se předpokládá ukončení stavby do 31.5.2019.

Kanalizační přípojky

V minulém čísle jsem vás mylně informoval, že v průběhu srpna vám budou předány projektové dokumentace na kanalizační přípojky. Bohužel došlo ke skluzu a k předání dojde až v říjnu. Dokumentace budou vydávány na OÚ Chválenice ve večerních úředních hodinách (po, st – 18–19:30 hod). Při jejich předávání bude provedena kontrola podepsané plné moci, bude podepsán předávací protokol k dokumentaci a budete podepisovat celkovou situaci stavby (požadavek stavebního úřadu).

Ten, kdo si do 16.11.2018 nevyzvedne na OÚ Chválenice projektovou dokumentaci a nepodepíše patřičné dokumenty, bude vyjmut z jednotného podání žádosti o Územní souhlas. Posléze si tyto lidé budou muset Územní souhlas zajistit sami.

Při realizaci „soukromých“ částí jednotlivých přípojek bude nutná kontrola nezasypaného výkopu (položeného potrubí) ze strany obce. Po realizaci přípojky by Vám realizační firma měla provést tlakovou zkoušku a vystavit na to certifikát. Bez této kontroly a patřičné fotodoku-

mentace (nezaházeného výkopu) bude obtížné uzavřít smlouvu o nakládání se splaškovými vodami a zkomplikuje se provozování takovéto přípojky.

Při předávání dokumentací obdržíte „poukaz“ na slevu na instalační materiál ke společnosti HECKL sídlící v Sedlci. Majitele nemovitostí upozorňuji, že po uvedení kanalizačních přípojek, která je ve vlastnictví majitelů jednotlivých nemovitostí, je třeba uzavřít věcná břemena na pozemky, které jsou ve vlastnictví jiných osob.

Obec v průběhu podzimu zveřejní na obecních stránkách seznam firem, na které se s realizací přípojky můžete obrátit. A je jen na Vás, zda této možnosti využijete.

V současné době probíhají intenzivní práce na silnicích a chodnících po celé vsi Chválenice.

Pokračování na straně 3

OHLÉDNUTÍ ZA UPLYNULÝM OBDOBÍM

Pokračování ze strany 2:

Podzimní ráno...

... na stavbě čističky
odp. vod v Želčanech

foto (js) 27. 9. 2018

Základní a mateřská škola Chválenice

V průběhu letních prázdnin jsme museli řešit vyvstalou situaci na Základní a mateřské škole ve Chválenicích. Minulý ředitel pan Mgr. Pavel Litvan k 31. 7. rezignoval na funkci ředitele školy a k 31. 8. 2018 naši školu opustil. Vypsali jsme tedy konkurz na nového ředitele. Do doby, než bude nový ředitel jmenován je pověřena řízením paní Mgr. Oldřiška Janečková. Chod školy je aktuálně plně zabezpečen. Věřím, že z konkurzu vzejde kvalitní ředitel, který k naší malé škole přilne.

Kůrovcová kalamita v obecních lesích

Určitě vám neuniklo, že Českou republiku postihla kůrovcová kalamita. Bohužel se tato situace nevyhnula ani obecním lesům ve Chválenicích. V současné době je kůrovcem postiženo cca 600 m³ smrkových porostů. Několik let jsme nuceni napadené stromy těžít. Bohužel těžba dosahuje nad rozsah roční plánované těžby. Dalším velkým negativem je výkupní cena, která je z důvodu velkého nadbytku dřeva na trhu velice nízká.

Poohlédnutí za uplynulým obdobím

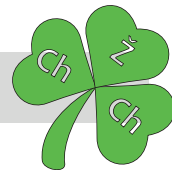
V závěru současného volebního období bych rád provedl drobnou bilanci uplynulých čtyř let. V kostce shrnu inves-

tiční aktivity obce – ukončené i v přípravě, a finanční objem, který jsme získali z dotací či jiných zdrojů:

Dokončené projekty

- oprava rybníka ve Chválenicích včetně sezení
- oprava rybníka v Želčanech
- nové autobusové zastávky ve Chválenicích a v Želčanech
- nové veřejné osvětlení v Chouzovech a ve Chválenicích
- příprava na optické vedení v Chouzovech
- optické vedení ve Chválenicích
- nový dopravní automobil pro JSDH Želčany
- věcné vybavení JSDHO Chválenice a JSDHO Želčany
- nové polní cesty C1 a C2 v Želčanech + oprava místní komunikace
- oprava místní komunikace ve Chválenicích – „U Žitků“
- kompostéry
- zakoupení nemovitosti – restaurace Na Radosti vč. přilehlých pozemků
- zakoupení farského hřiště za školou
- zakoupení pozemků okolo OÚ Chválenice
- zakoupení pozemku po čistírnou odpadních vod
- výměna oken na sále v KD Chválenice
- oprava a zřízení chodníků

Pokračování na straně 4

OHLÉDNUTÍ ZA UPLYNULÝM OBDOBÍM

Pokračování ze strany 3:

- oprava dešťové kanalizace ve Chválenicích
- čistírna odpadních vod a kanalizace – I. etapa
- demolice hospodářských chlévů v Želčanech a zdi kolem farského hřiště
- změna č. 1 Územního plánu Obce Chválenice

Chodníky byly ve vsi Chválenice zřízeny a obnoveny v následujících lokalitách:

- u Vokounů
- od obecního úřadu k bytovkám
- od zastávky ČSAD k Řezníčkům

Dešťová kanalizace byla ve vsi Chválenice opravena v následujících lokalitách:

- kolem silnice I/20
- v ulici u Votípků
- pod novou zástavbou za kostelem

Projekty příprave

- změna č. 2 Územního plánu Obce Chválenice
- oprava kulturního zařízení v Želčanech
- vodovod
- opětovné zahájení přípravných prací na přeložce silnice I/20
- 2. etapa odkanalizování obce (všechny tři vsi – Chválenice, Želčany, Chouzovy)
- dopravní automobil pro JSDH Chválenice
- příprava rekonstrukce průtahu silnice III/18329 – tzv. Borecká

Oprava kulturního zařízení v Želčanech bude obnášet výměnu oken, rekonstrukci elektroinstalace, stropu a podlahy na sále.

V uplynulých 4 letech se Obci Chválenice podařilo z různých dotačních titulů získat 34.454.000,-Kč (dotace

na kanalizaci budou částečně proinvestovány také v následujícím roce).

Nepřímo díky kofinancování opravy dešťové kanalizace kolem silnice I/20 dalších 15.991.000,-Kč, do majetku Obce Chválenice byly převedeny nové polní cesty C1 a C2 v celkové hodnotě 22.346.800,-Kč.

Poděkování

Závěrem svého příspěvku mi dovolu, bych vyjádřil poděkování Vám všem za velkou shovívavost se sníženým životním komfortem v době provádění stavebních prací.

Děkuji také:

- paní Renatě Jägerové, za spolupráci a administrativní podporu jmenovaných akcí
- Zastupitelům za konstruktivní přístup ke všem jednáním a za poskytnutou pomoc
- obecním zaměstnancům (brigádníkům), kteří se starají o pořádek v obcích

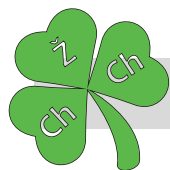
Přeji Vám barevné podzimní dny.

Ing. Pavel KVÍDERA

Smutné jubileum pomníku A. Švehly

4. září 1938 proběhla ve Chválenicích národní manifestace. Československo tehdy prožívalo nejhorší dny své dosavadní existence, ale také si připomínalo 20. výročí svého vzniku. Při akci byl vztyčen pomník zesnulému vůdci agrárníků, Antonínu Švehlovi. Po příchodu nacistů byl odstraněn a na místě zůstala pouze sousedící břízka. Pomník se díky pamětníkům podařilo nalézt a vrátit na chválenickou náves až po listopadu 1989. Letos slaví památník A. Švehly své 80. narozeniny. Současná rekonstrukce komunikací si ale v případě pomníku vybrala svou daň v podobě nového zapomení. (js)

POZDRAV Z CHVÁLENICKÉ ŠKOLY A ŠKOLKY

Naše škola školička na prahu roku 2018/2019

Po prázdninách jsme se vrátili opálení, odpočatí a rozhodně nechyběla obrovská zvědavost, jaký ten letošní školní rok bude.

3. září jsme se přivítali v tělocvičně školy. Přišli čerství prvňáčci, zkušenější druháčci, třetáčci, čtvrtáčci i pátáčci se svými rodiči, prarodiči a dalšími příbuznými.

Všechny přivítala paní učitelka O. Janečková, která pak předala slovo panu starostovi P. Kvíderovi. Oba zároveň sdělili novinky, které se školy týkají. Ve škole nastaly změny, první a druhý ročník v tomto školním roce učí paní učitelka Mgr. Martina Pousková, která učila na škole již v minulém školním roce, ale pouze část výuky, a hlavně byla vychovatelkou ve školní družině.

Spojené tři ročníky 3. – 5., učí nadále paní učitelka Mgr. Oldřiška Janečková.

Ve školní družině máme paní Ivanu Hofrichterovou, která již na naší škole pracovala, než odešla do důchodu, jako učitelka v mateřské škole, základní škole a rovněž jako vedoucí školní jídelny. Nyní nám přišla na pomoc do školní družiny a my jsme moc rádi, že ji tam máme. V družině děti chodí na hřiště, sportují, ale i vyrábějí spoustu pěkných věcí nejen z běžných, ale i z neobvyklých materiálů.

Školní rok se právě rozběhl, máme veliké plány, tak nám držte palce, ať nám vše vyjde, jak si přejeme ☀.

Mgr. Oldřiška JANEČKOVÁ, pověřená vedením školy

Předškoláci přivítali nové občánky naší obce

V sobotu 22. září 2018 proběhl v předšálí chválenické restaurace *Na Radosti* již třetí ročník vítání občánků. Kulturní program zajistily již tradičně děti z mateřské školy ve Chválenicích pod vedením paní učitelky Markéty Nachtmánové. Hezké vystoupení s deštníky a barevnými javorovými listy navodilo u všech shromážděných atmosféru přicházejícího podzimu a přispělo k příjemné náladě. Předškoláčci byli za recitaci, zpěv a tanec odměněni velkým potleskem malou pozorností z rukou starosty obce Ing. Pavla Kvídery.

Po představení dětí z mateřské školy byl zahájen slavnostní obřad, během kterého bylo přivítáno šest nových občánků – jedno děvčátko (Dorotka Cicková) a pět chlapců (Matěj Česal, Mikuláš Procházka, Robert Uzel a Vašík Vonášek). Tři děti bydlí ve Chválenicích a dvě v Chouzovech. Každá maminka obdržela od starosty obce květinu a všichni rodiče odnesli svým dětem pamětní diplom. Během obřadu se oba rodiče každého dítěte podepsali do obecní kroniky. Rodiny se mohly poté vyfotografovat u kolíčky a před obecním praporem.

Pohled do sálu

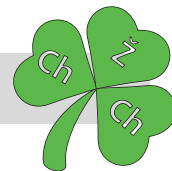

Vystoupení předškoláků

Dorotka Cicková s maminkou

(js)

PESTRÉ LÉTO S CHOUZOVSKOU ULITOU

Skončilo teplé a slunečné léto, během kterého se řada dětí s rodiči zúčastnila již tradičních táborů pořádaných chouzovským spolkem *Ulita na statku*. Těchto táborů se v roli dobrovolníků a asistentů zúčastnilo také několik středoškoláků, které baví práce s dětmi. Pojdme si akce *Ulity* představit tak, jak je prožili čtyři lidé – maminka Iva a tři asistenti (Vladimír Rauch, Julie Benetková a Anna Sikorová):

Šumava: Letos jsme se opět zúčastnili pobytu na Šumavě se spolkem *Ulita na statku*. Stejně jako loni jsem se se syny (oba značně hyperaktivní autisté 11 a 13 let) zúčastnila ve zkrácené formě od soboty do pondělí. Měla jsem tentokrát trochu obavy, jak to s klukama zvládnu, loni jsem byla jenom se starším, nyní na mne byli dva a manžel z důvodu pracovní vytíženosti nemohl. V duchu jsem se bála, že si pobyt vůbec neužiju a za kluky budu jenom neustále lítat, hlídat je, napomínat, usměrňovat a omlouvat jejich případné nevhodné chování.

Musím ale konstatovat, že jsem za ty tři dny perfektně zrelaxovala a kluky řešila minimálně. Starší Honzík si hned na začátku našel kamarády, s kterými zde trávil spoustu času, a také mladší Martin až na menší výstřelky zvládl pobyt skvěle. Oba se nechali umluvit do účinkování ve večerníčcích a zhostili se té role velice slušně. Podobně je nadchly i další aktivity – stopovačka, sportovní odpoledne, kulečník, společné grilování. Pro mě jako mámu přitom zbylo dostatek času na popovídání si s ostatními a probrání problémů našich všedních dní. Člověk opět zjistí a uvědomí si, že ten nelehký úděl nenese jediný na světě, což je strašně důležité. Moc díky Zuzce a celému organizačnímu týmu za perfektní přípravu pobytu a aktivit. A taky kuchařkám za „full service“. Je fajn nevařit a nechat se rozmazlovat plnou penzí. Pokud to jenom trošku půjde, tak příští rok pojedeme zase. Maminka Iva

Příměstský tábor ULITA 2018: O letošních letních prázdninách jsem se zúčastnil jako asistent vedoucích příměstského tábora spolku ULITA. Můj běh tábora se konal od pondělí 6. do pátku 10.8. Na tábor jsem přijížděl vždy v 7.30 ráno a konec tábora byl každý den v 16.00. Na táboře jsem pomáhal hlavní vedoucí Zuzce Bartoňové a dalším vedoucím Elišce Bartoňové a Svoobodové, Aničce Sikorové s maminkou s koňmi, s umýváním nádobí, s dětmi, s úklidem různých věcí či s donášením vody ze studny. Během celého týdne se děti věnovaly různým výtvarným činnostem, muzikoterapii, staraly se o zvířátka, jezdily na koni nebo hrály všelijaké hry a chodily na výlety. Asi nejzajímavější byla závěrečná stopovačka s pokladem. Na táboře se mi velmi líbilo a určitě bych se chtěl zúčastnit i příští rok. Vladimír Rauch, 16 let

Týden s Ulitou: Část svých prázdninových dní jsem strávila jako asistentka na táboře na Šumavě. Jsou různé zajímavé tábory, ale já si myslím, že ten náš byl nejkrásnější. Tábor se zdál být úplně obyčejný. Stopovačka, olympiáda, šumavská pouť, ruční práce... a na závěr každého dne hrané večerníčky. Obyčejný ale tak úplně nebyl. Pořádal ho totiž spolek *Ulita na statku*, pomáhající dětem s autismem.

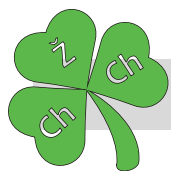
Proč byl tedy nejkrásnější? Nejde spíš o hodně práce, trpělivosti a dní bez odpočinku? Něco na tom je, ale stojí to za to. I autistické děti dokáží rozdat spoustu radosti a energie. A radost a energii rozdávají nejen děti, ale i společnost lidí v čele se Zuzkou Bartoňovou, srdcem celého spolku, kteří dokáží autistickým dětem pomoci.

Na takovém táboře se i obyčejné házení létajícím talířem může proměnit v něco kouzelného a radostiplného. Děkuju, že jsem mohla být jeho součástí. Julie Benetková, 15 let

Moje asistence na příměstských táborech a na pobytu na Šumavě: Tento rok jsem asistovala celkem na 3 příměstských táborech a na pobytu na Šumavě. Byla to zajímavá a přínosná práce. Přestože občas děti docela zlobily, myslím, že jsem s nimi vycházela dobře. Některé tábory pro mě byly lehčí, jiné náročnější. Záleželo hlavně na počtu a náladě dětí... Některé dny šly jako po másle, zato jiné, kdy se třeba některé z dětí „zaseklo“ a pak ty dny, kdy se dětem nechtělo nic moc dělat... Ale poradili jsme si. Pobyt na Šumavě byl podstatně snažší, a to hlavně z toho důvodu, že většina dětí tam měla rodiče. Co říct na konec? I přes některé nepříjemnosti, které nás potkaly, mě tahle práce baví a naplňuje a ráda bych ji dělala také následující rok. Anna Sikorová

Pokračování na straně 7

PESTRÉ LÉTO S CHOUZOVSKOU ULITOU

Pokračování ze strany 6: Líbí se vám akce *Ulity na statku*? Zaujaly vás? Pak pro vás máme novou nabídku:

Pohyb v přírodě:

- **Hrátky na statku v Chouzovech** – nová aktivita zaměřená na sportovní pobyt v přírodě
- Pro děti zdravé i s hendikepem, od 6 let
- Každý pátek od 16 do 16:45 hodin
- **Cena:** 500 Kč/pololetí (říjen až leden)
- **Kontakt:** Mgr. Zuzana Bartoňová, 723 996 520
- Pojd' s námi ven, začínají: „*Hrátky na statku*“.
- Každý pátek vyrazíme poznat statek, vydáme se za dobrodružstvím, kde budeme společně objevovat a poznávat. Objevíme, co vše pro nás ukrývá statek a jeho obyvatelé, vydáme se na výpravy, během těchto výprav budeme sportovat a poznávat... Naše výpravy zajdou i za humna.... **Přidej se k nám...**

PŘIJĎTE SE SVÝMI DĚTMI NA PŮLNOČNÍ

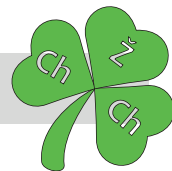
Léto skončilo a Vánoce se blíží... Ano, milí sousedé, je to tak. I když to tak venku ještě nevypadá, vánoční svátky tu budou co by dup, a tak bych vás chtěl jménem naší farnosti pozvat na tradiční půlnoční mši svatou ve Chválenicích. Koná se jako v posledních letech na Štědrý den 24. prosince, začátek o půlnoci v kostele svatého Martina. Pokud vše dopadne, jak má (a přijdou hudebníci), budou se zpívat české vánoční koledy s hudebním doprovodem. Moc se na Vaši účast těšíme, jsme moc rádi, když se nás při této příležitosti sejde víc.

Zvláště bych chtěl pozvat naše děti a mládež, neboť pro ně je obzvlášť důležité seznamovat se s českými národními tradicemi. Společné slavení vánočních svátků je přesně tou hodnotou, která tvoří naši národní identitu.

PŘEJI VÁM JMÉNEM
FARNOSTI KLIDNÉ PRO-
ŽITÍ PODZIMU A ADVENTU.

Jiří BASL, zástupce farnosti

PRÁZDNINY U ŽELČANSKÝCH HASIČŮ

Uteklo to jako voda, všichni se vracíme odpočinutí z prosluněných prázdnin do školních lavic, do práce a ke svým koníčkům. Z prázdnin máme nyní již jen vzpomínky a o ty své bych se zde s Vámi ráda podělila. Jsou to konkrétně nádherné zážitky z dětského hasičského tábora, který se nám podařilo již podesáté zorganizovat ve dnech 18. - 24. 8. 2018 pro 30 „kouzelníků“ opět na Šumavě v Hojsově Stráži letos vlastně v „Bradavicích“. Celý tábor se nesl v duchu kouzelníka Harryho Pottera a z něj si děti odnesly nejen nějaké ty kouzelnické znalosti, ale samozřejmě i pořádnou fyzickou a spousty dojmů. Celkem 24 dětí a 6 dospělých za celý týden stihlo prožít hromadu zážitků při sportovním odpoledni, při hře na Pevnost Zámeček, při celodenním výletu na Poledník a Prášilské jezero, při maxi stopovačce, při *Famfrpálu*, při *bobříkovi odvahu*, při hře *na upíry* či *na komáry*, při každodenním tréninku disciplín branného závodu (střelba ze vzduchovky, uzle, topografie, zdravotvěda) a při závěrečné diskotéce... bylo toho opravdu hodně a bylo to moc fajn. Těšíme se všichni opět za rok na další hasičský tábor.

2x hasičský tábor – výlet na Poledník

Ani želčanští muži a ženy přes prázdniny nezapomněli. Muži vzhledem k extrémně horkému létu měli 2 výjezdy k požárům (17. 7. 2018 do Nezvěstic a 19. 7. 2018 do Losině). V rámci brigádnické činnosti zajistili v srpnu odstranění střechy u rozpadlých obecních chlívků v Želčanech u hasičárny, které byly pak zbourány. Jejich havarijný stav

již další jejich využití neumožňoval. Jednu brigádu věnovali také náročné přípravě dřeva na zimu pro topení v kongresovém centru. Muži se pořádně zapotili při rozřezávání dřeva ze starých dubů, které byly poraženy proto, aby uvolnily místo pro novou čističku kanalizace.

Losiná 2. 9. 2018

Mladá družstva žen a mužů celé léto aktivně sportovala, trénovala a závodila. Ženy se zúčastnily o prázdninách těchto soutěží a s těmito výsledky: 30. 6. Štěnovice – 2. místo, 14. 7. Střížovice – 1. místo, 11. 8. Mokrouše – 11. místo, 12. 8. Štěnovický Borek – 9. místo, 25. 8. Týmákov – 3. místo, 1. 9. Žákava – 10. místo, 2. 9. Losiná – 1. místo, 8. 9. Nebílovy – 1. místo, poslední kolo ZČHL v Plzni-Slovanech – 8. místo.

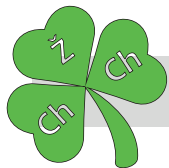
Muži se zúčastnili o prázdninách těchto soutěží a s těmito výsledky: 30. 6. Štěnovice – 3. místo, ZČHL v nové sestavě 11. 8. Mokrouše – neplatný pokus, 12. 8. Štěnovický Borek – 24. místo, 25. 8. Týmákov – 3. místo, 1. 9. Žákava – 8. místo, se symbolickým časem založení sboru 19,29 s, 2. 9. Losiná – 1. místo, 8. 9. Nebílovy – 2. místo, poslední kolo ZČHL v Plzni-Slovanech – 12. místo. Muži i ženy obsadili dne 15. září 2018 na závodech na Lhůtě opět první místa.

To bylo krátké ohlédnutí za prázdninami. V tuto chvíli se ke sportujícím dospělákům přidávají opět i děti, které se pravidelně každou sobotu dopoledne scházejí v Chouzovech na trénincích a pilně se připravují na branný závod a plánují účast i na dalších soutěžích. O jejich výsledcích a o podzimních aktivitách sboru se dočtete v následujícím vydání.

Jana ŠKALOVÁ

Plánované akce SH ČMS – SDH Želčany:

- **20. 10. 2018** od 9:00 hodin – výlov rybníka v Chouzovech Na rybníce.
- **24. 12. 2018** od 14:30 hodin (pondělí) – zpívání vánočních koled na návsi v Želčanech
- **29. 12. 2018** od 19:00 hodin (sobota) – výroční valná hromada SH ČMS - SDH Želčany, kongresové centrum v Želčanech
- **12. 1. 2019** od 14:00 hodin – dětský maškarní bál v kongresovém centru v Želčanech
- **2. 2. 2019** od 20:00 hodin – hasičský ples v kongresovém centru v Želčanech, k tanci a poslechu hraje skupina „TONIC“

NĚKOLIK (NEJEN) HASIČSKÝCH STŘÍPKŮ

Chválenické hasičky jsou vicemistryněmi ČR

Ve dnech 24.-26.8.2018 se v Liberci uskutečnilo již LXV. mistrovství dobrovolných hasičů v požárním sportu. Chválenické ženy se představily ve složení Andrea Nolčová, Barbora Boukalová, Barbora Škodová, Barbora Šubrtová, Dominika Caltová, Monika Marešová, Markéta Marková, Lucie Tůmová, Jana Hetzerová a Kateřina Škalová (výpomoc z SDH Želčany). V pátek mistrovství začalo předzávodem jednotlivkyň ve výstupu na věž do 2. podlaží, kde Markéta Marková vybojovala 1. místo v kategorii ženy. V sobotu za velkého ochlazení začal závod družstev. V obou disciplínách tohoto dne v běhu na 100 m s překážkami a ve štafetě 4x100m vybojovala děvčata v silné konkurenci shodně 3. místo. V neděli od brzkých ranních hodin probíhala „královská disciplína“ požární útoky. Děvčata si oběma velice pěknými a vyrovnanými pokusy zajistila 1. místo v této disciplíně – požární útok, ale na celkové vítězství to bohužel nestačilo a namísto sedmnáctého titulu mistryň v požárním sportu si odvážely z Li-

berce, stejně jako před 15 ti lety, 2. místo. 1. místo si vybojovalo domácí družstvo z Poniklé (Liberecký kraj) a na 3. místě skončilo družstvo z Komárovic (Zlínský kraj).

Chválenické hasičky již tradičně na stupních vítězů.

Poděkování do Chouzov a Želčan

Jménem spokojených dětí a jejich rodičů bychom chtěli poděkovat za obětavou práci spojenou s prací se zájmovým kroužkem Mladých hasičů Želčany jmenovitě paní Janě Škalové, paní Aleně Kaslové, panu Richardovi Škalovi a panu Milanovi Hoffmannovi. Děkujeme Vám za Váš čas, který dětem věnujete ve svém volnu a za zážitky, které díky Vám, po celý kalendářní rok děti s mladými hasiči zažívají, ať už jsou to tréninky v Chouzovech na louce, tréninky v zimě v klubovně v Želčanech, úspěchy i „neúspěchy“ na závodech a letní tábor, ze kterého se nám vrací šťastné, usměvavé a osamostatňující se děti. Chtěli bychom Vám všem popřát hodně spokojených dětí, rodičů a hodně volného času a nadšení, které dětem věnujete.

Jägerovi, Chválenice

AKCE ČESKÉHO SVAZU ŽEN

- **27. 10.** od 15 hodin – Halloweenské disco v restauraci Na Radosti
- **24. 11.** od 14 hodin – Vánoční dílny v hasičárně
- **1. 12.** od 16 hodin – Rozsvícení stromku u pergoly
- **8. 12.** od 15 hodin – Zábava s čertem a s Mikulášem v restauraci Na Radosti
- **15. 12.** od 16 hodin – Ježíškův pomocníček u pergoly ve Chválenicích

JMÉNA PADLÝCH Z I. SV. VÁLKY

Chválenický pomník padlým z 1. světové války byl v roce 1924 postaven po levé straně vchodu do chválenické obecné školy, kde jej najdeme dodnes. Až do nacistické okupace se u něho na konci každého školního roku s oblibou fotografovali žáci a učitelé. Za nacistické okupace směl pomník na svém místě zůstat, ovšem s malou úpravou – z jeho vrchní části musela zmizet plastika malého státního znaku Československé republiky. Na své místo se vrátila až několik měsíců po osvobození, přičemž je na pomníku dodnes.

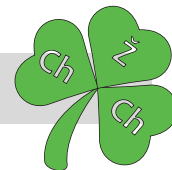
Na pomníku jsou uvedena jména chválenických občanů, kteří byli v době jeho odhalení, roku 1924, považováni buď za mrtvé, nebo trvale nezvěstné: Balvín Alois, Benda Josef, Blažek Vojtěch, Hurt Václav, Kadlec Jaroslav, Kašpar František, Kosnar Josef, Kozák Václav, Nolč Martin, Přibáň Rudolf, Sobota Alois, Šmolík Václav a Tanzer Berthold.

Zcela prvními chválenickými občany, kteří zahynuli již v září 1914 na srbském bojišti, byli Berthold Tanzer (23 let), Vojtěch Blažek (28 let) a Karel Zítek (26 let). Ve stejné době zahynul na ruské frontě Václav Kozák (23 let). Ve stejném roce pravděpodobně zahynul také Josef Kašpar (29 let), voják plzeňského 35. pěšího pluku.

Všimněte si, že jména Karla Zítka a Josefa Kašpara na pamětní desce chválenického pomníku padlých chybí. Na pomníku nejsou uvedena ani dvě jména našich občanů, padlých v následujících válečných letech 1915 a 1916 – Václava Bendy (1915, 24 let) a Emanuela Balvína (1917, 27 let).

(js)

DVĚ VZPOMÍNKY NA CHVÁLENICKÉ SOKOLY

Co říkají zápisy ve chválenické obecní kronice

Během XVI. Vsesokolského sletu v Praze ve dnech 5. a 6. července 2018 jsem v kronikách vyhledal činnost Sokola ve Chválenicích. Sokol byl u nás založen 26. dubna 1921. Zakládajícími členy byli: řídící učitel Vilém Benedikt Breycha starosta, Benedikt Brejcha učitel náčelník, Václav Nolč z čp. 2 pokladník a Bohumil Sýkora učitel z čp. 96 jednatel.

Spolek se slibně rozvíjel až do roku 1940, kdy byl nacisty rozpuštěn. Dnes má krásný vyšívaný prapor, který byl do roku 1945 uschován ve škole a pak slavnostně vyzvednut.

Český tělocvičný spolek Sokol založil 16. února Miroslav Tyrš. Říkali si bratři a sestry. Název Sokol dal spolku Emanuel Tonner. I. Vsesokolský slet se konal v roce 1882. Do začátku I. světové války se konaly ještě v létech 1891, 1895, 1901, 1907 a 1915, pak byl zakázán. V říjnu 1918 hrál Sokol významnou roli při převzetí moci demokratickou společností. Během I. republiky byly čtyři velkolepé slety, v roce 1920, 1926, 1932 a 1938, za účasti 350.000 cvičenců a 2.000.000 diváků. V roce 1948 byla po XI. sletu komunisty po únoru činnost Sokola opět zastavena. Bylo zatčeno tisíce Sokolů a 11.000 členů vyloučeno. Další tisíce emigrovaly do USA. Pokus o obnovu Sokola byl v létech 1967 a 1968 a byl ukončen vpádem okupačních armád 21. srpna. Po

První starosta – Vilém Benedikt Breycha

Benedikt Brejcha v sokolském kroji

sametové revoluci v roce 1990 byl Sokol znovu obnoven. V roce 1994 byl již XII. slet, XIII. v roce 2000, XIV. v roce 2006, XV. v roce 2012 a XVI. nyní v roce 2018. V roce 1994 bylo asi 23.000 cvičenců, v roce 2000 – 25.000 cvičenců, v roce 2006 – ještě na Strahově 25.000 cvičenců, v roce 2012 – též kolem 25.000 cvičenců a v roce 2018 již jen 16.000 cvičenců.

Na X. Vsesokolském sletu byli již i členové Sokola z Chválenic. Ženy vedla moje maminka ještě Marie Brejchová (Boehmová) a muže její bratr řídící učitel Benedikt Brejcha. V roce 1948 na XI. sletu v Praze též cvičenci z Chválenic (4 bratři, 6 sester, 8 dorostenců, 2 dorostenky, 11 žáků a 9 žaček). Vedoucími byli též řídící Benedikt Brejcha a Marie Boehmová.

Do roku 1951 dělal starostu Sokola bratr František Příbík z čp. 11 a 6 členů výboru, z toho řídící Brejcha jako vzdělavatel a místonáčelnice Jiřina Červená, dnes Kratochvílová. V roce 1951 byl zvolen nový výbor. Místo bratra Příbíkova byl starostou zvolen bratr Josef Boehm z čp. 30. Bratr František Příbík, místní soukromý zemědělec, byl místním výborem KSČ prohlášen za nebezpečného kulaka. 10. března 1953

byla celá rodina Příbíků vystěhována až k Mělníku.

Sokolové byli též velmi kulturně činní. Měli ochotnický spolek, který uspořádal mnoho divadelních představení. 1 hrou byla probuzenecká hra „Mordová rokle“, dále „Kolíbka“ od Al. Jirásky, „Vodní družstvo“, veselou hru „Třetí zvonění“, strhující hru „Maryša“, dále „Jen na lékařský předpis“, „Pořádně si zařadit“, „Slaměný klobouk“ a „Paličova dcera“. Hrál se v sálu hostince U Cingrošů. Režisérem byl Josef Boehm.

V roce 1953 zavedl Josef Boehm pod organizací Osvětová beseda promítání filmů každou sobotu přímo v hospodě U Cingrošů, která byla velmi navštěvována. Sokolové též pořádali autobusové zájezdy po památkách Čech a Moravy, ze kterých jsou snímky na Obci. Sokolové též pořádali taneční zá-

Pokračování na straně 11

Marie Boehmová vede chválenické sokoly na XI. Vsesokolském sletu 1948 v Praze

DVĚ VZPOMÍNKY NA CHVÁLENICKÉ SOKOLY

Pokračování ze strany 10: bavy a plesy (též maškarní). Uspořádali též 2 cyklistické závody „Chválenický okruh“. Start byl u Sýkorovny čp. 96 směrem k Plzni na křižovatku pod Skalkami na Plzenec a Nebílovy, odtud na křižovatku k Borku do Chválenic a cíl byl opět u Sýkorovny. Trať měřila 3200 m. V květnu 1953 jelo 38 závodníků a v květnu 1954 již jelo 67 závodníků včetně dětí.

Od roku 1961, kdy byly ještě velké mrazy, hráli Sokolové na velkém rybníku hokej. Jako mantinely sloužily nařezané díly z nákladních železničních vagónů. Přes rok Sokolové pravidelně v sálu hostince cvičili na zabudovaných kružích, bradlech, koni, koze s pérovaným můstkem. Chodily též i děti. Cvičitel byl Václav Petr, děda starosty Ing. Kvíderý. Pod lesem se hrál na hřišti závodně volejbal. Až do roku 1958 vedl Sokol starosta bratr Josef Boehm. Od roku 1958 se stal již předsedou výboru tělovýchovné jednoty Sokol Václav Petr. V roce 1960 byl předsedou jednoty Miroslav Kail, v roce 1961 byl předsedou Jan Egrmayer. Od 21. 12. 1961 se stal předsedou TJ Jan Vokoun. Posledním zápisem z valné hromady je v kronice 21. 2.

1963. V té době byl již předsedou TJ Jan Vokoun. Další zápisy o činnosti TJ Sokol jsou v obecní kronice od Josefa Boehma. Dnes je škoda, že místní Sokol již zanikl. V roce 1948 založil kroniku Sokolský protokol zapisovatel všech schůzí a činnosti bratr Josef Boehm. (redakčně upraveno)

Režisér Josef Boehm líčí ochotníky.

Zbyněk BOEHM

Doplnění z několika nově objevených pramenů

Dějiny chválenického sportu včetně *prvorepublikové tělocvičné jednoty Sokol* a *poúnorové tělovýchovné jednoty Sokol* jsou dnes zásluhou kronikáře Josefa Boehma, sportovce JUDr. Fortunáta Tomana a historika Miroslava Němce podrobně zpracovány na chválenických obecních stránkách. Můžete se zde podrobně seznámit také s historií místního odboru *Dělnické tělovýchovné jednoty*, která byla stejně aktivní a činorodá jako konkurenční Sokol. Obě jednoty dokázaly spolupracovat jak při pořádání sportovních akcí, tak při realizaci ochotnických představení. Ve zmíněné kapitole na obecních stránkách se dozvíte mnohé o dějinách chválenického fotbalu (1921–1966), úspěších místního ledního hokeje (1923–1975), cyklistických závodech (od r. 1943) a dalších sportech.

Ve Státním okresním archivu Plzeň-jih se sídlem v Blovicích je uložena *kronika tělocvičné jednoty Sokol Chválenice* z let 1933. Pamětní kniha je digitalizována a přístup k ní získáte lehce z chválenických obecních stránek. Kronika podává ucelený pohled na činnost sokolské obce ve Chválenicích. Najdeme zde i další jména vedoucích představitelů chválenické sokolské obce.

Vývoj chválenického Sokola za první republiky nebyl vůbec ideální. V letech 1934–1935 totiž místní jednotu zcela paralyzoval osobní spor jejích dvou ambiciózních členů – Benedikta Brejchy (v té době bez funkce) a Jin-

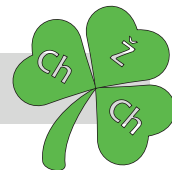

Jindřich Smolek před 2. sv. válkou

dřicha Smolka (zapisovatel). Tento spor způsobil, že si chválenický Sokol vysloužil pověst nejhorší jednoty *V. okrsku Plzeňské župy*. Případ se postupně vyvíjel od roku 1932, kdy zemřel první starosta jednoty Vilém Benedikt Breycha a novým starostou byl zvolen Alois Kader. Důvodem sporu bylo nepodložené tvrzení Jindřicha Smolka, vystupujícího původně v roli svědka, že bývalý starosta Vilém Benedikt Breycha zpronevěřil ve prospěch své rodiny dotaci od ministerstva zdravotnictví a tělovýchovy, určenou na výstavbu divadelního jeviště. Roku 1935 potvrdilo ministerstvo zdravotnictví a tělovýchovy, že tělocvičné jednotě Sokol ve Chválenicích nebyla nikdy žádná finanční podpora udělena. Vzápětí bylo v jednotě rozhodnuto vyloučit Jindřicha Smolka z jejích řad. Pro vyloučení hlasovali 11. prosince 1935

všichni přítomní členové, a to kvůli Smolkově „*nesokolskému jednání*“ a protože „*zprávy rozšiřoval úmyslně a s cílem pošpinit čest sokolské rodiny Breychových.*“ Pozvaný Jindřich Smolek se na jednání nedostavil s tím, že je již týden členem *jednoty Sokol Plzeň V*. Kauza stála Aloise Kaderu místo starosty chválenické sokolské obce. V roce 1935 byl starostou zvolen František Přibík, který místní jednotu vedl až do jejího rozpuštění za nacistické okupace. Jindřich Smolek přijal za okupace kontroverzní funkci vládního komisaře (s pravomocí starosty a obecního zastupitelstva) pro Chválenice.

Jiří SANKOT

ATELIÉR, KDE ČAS PLYNE SVÝM TEMPEM

JIRÍ ŠPINKA SE NARODIL V ROCE 1944 A PRACUJE V KONZERVÁTORSKO – RESTAURÁTORSKÉM ODDĚLENÍ ZÁPADOČESKÉHO MUZEA V PLZNI. VE SVÉM VOLNÉM ČASE SE VĚNUJE UMĚLECKÉ TVORBĚ. JEHO UMĚLECKÁ TVORBA ZAHRNAJE I KINETICKÉ DŘEVĚNÉ RELIÉFY POHÁNĚNÉ DŘEVĚNÝMI HODINOVÝMI STROJI.

Při mé návštěvě v galerii pana Jiřího Špinky jsem měla pocit, že čas je jen pomíjivou veličinou v protikladu k monstrózním uměleckým řezbám, které galerii zdobí. Společně ji procházíme a mé oči netrpělivě přeskakují z jedné dřevořezby na další. V oka-

mžiku, kdy pan Jiří vdechne život jednomu z děl, tím, že rozpohybuje kyvadlo a pohyblivá dřevořezba začne žít klapotem ozubených koleček v složitém soustrojí, zůstávám nehybně bez dechu pozorovat čarovný děj.

To jsou mé první pocity z návštěvy v galerii u pana Jiřího Špinky, jenž je mužem i čtvera řemesel. Jeho životní volbou, ještě před studiem na vysoké škole, bylo restaurování a konzervace historických sbírek, umělecká řemesla jako řezbářství, umělecké pozlacování a polychromie, a v neposlední řadě i divadelní malíř a kašér. Všem těmto řemeslům se Jiří plně a s láskou věnoval po mnoho let, dnes tíhne především k tvorbě medailí a je stále věrný restaurátorskému řemeslu. Provází jej celý život, pracuje v *Západočeském muzeu* a jeho rukama prošlo mnoho exponátů, například oltář Jana Kastnera, mnoho soch z Diecézního muzea nebo dvanáct obrazů bývalých purkmistrů, které nyní zdobí prostory plzeňské radnice.

V počátcích tvorby v Pardubicích Jiří spolupracoval i s již nežijícím Mojmírem Horynou, předním českým kunsthistorikem. Jiří zde pracoval jako člen restaurátorského atelieru památkové péče Východočeského kraje. Na pomyslném seznamu zrestaurovaných děl se kromě starobylé lékárny v Kuksu, podílel na restaurování sbírek na Opočně, Častolovicích,

Restaurátor, sochař a medailér, člen Unie výtvarných umělců, člen Asociace restaurátorů, člen Asociace medailérů

ním. Nevěděla jsem, že lepivost pro plátkové zlato při pozlacování zajišťuje pěna z vaječných bílků vmíchaná do francouzské hlíny, což později způsobuje velmi nepříjemný zápach, a že po zaschnutí se nanáší plátkové zlato na zvlhčený povrch takzvanou zednickou čistou-což byl správný poměr vody a alkoholu. Že, socha, když je moc červotočivá a křehká, tak se napouští akrylátem, aby se dřevo zpevnilo a to třeba i za využití medicínských nástrojů, jako je kapačka na roztoky. Takto ošetřovaná socha mi tak asociovala pohled na pacienta z oddělení JIP.

Každý z kinetických reliéfů Jiřího Špinky zobrazuje prostřednictvím symbolů na cifernících určité poselství, životní myšlenku. Tyto jsou časomírou dobra a zla.

Litomyšli a jinde. Po návratu do Plzně před dvaatřiceti lety nastoupil do Západočeského muzea v Plzni. Shodou okolností na počátku opravoval i sochu sv. Markéty, jež v dřívějších letech zdobila kostel sv. Martina ve Chválenicích. Měla jsem možnost dle fotodokumentace zhlédnout, jak vypadá umělecké dílo před a po zásahu šikovných rukou restaurátora. Jde vsuktu o malý zázrak, kdy umělec zdlouhavým a složitým procesem uvádí umělecké dílo do původního neporušeného stavu. Z dlouhého vyprávění a vysvětlování mi v hlavě utkvěly jen střípky, které však poukazují na to, že práce restaurátora je dílem nevšed-

Svůj řezbářský um vložil umělec i do portrétní loutky Jiřího Trnky, kterou vytvořil na zakázku německé televize a dnes ji můžete vidět ve chválenické galerii. Můžete tak sami posoudit, jak věrně pan Jiří ztvárnil osobu známého plzeňského loutkáře. Rovněž figuriny v životní velikosti jsou dílem, které věrně zobrazuje život šlechty z dob dávných a obohacuje prohlídky hradů a zámků. Na nejbližší expozici se můžete zajet podívat na nedaleký hrad Velhartice. Děti pak mohou obdivovat řezbářskou práci pana Jiřího v Plzni při návštěvě muzea loutek. Přivítá je i interaktivní panák v nadživotní velikosti, který slouží k hrám malých návštěvníků a jím zrestaurované loutky včetně autorských Jiřího Trnky. **Pokračování na straně 13**

ATELIÉR, KDE ČAS PLYNE SVÝM TEMPEM

Pokračování ze strany 12:

Jilmové a lipové dřevo dokáže pan Jiří proměnit v kinetické dřevořezby. Jsou to reliéfy, jimiž pohybují jednoduché celodřevěné soustavy fungující na principu hodinového stroje. K jejich sestavení je zapotřebí nejen řezbářského umu ale i technických znalostí. Ve věži zámku v Doudlebech nad Orlicí si kdysi Jiří se zájmem obkreslil, jak věžní hodinový stroj přesně pracuje. O svých "hodinách" vypráví: *"Jejich klidný vyrovnaný tikot a pohyb kyvadla u mne vyvolává vzpomínky z dětství.*

Nedělní poledne s vonícími buchtami na stole, poledním sluncem za oknem a nekonečný čas vnímaný jen z klidného rytmu hodin. Tato vzpomínka byla prvním podnětem k vytvoření „hodin“ reliéfů s jednoduchým celodřevěným strojem na hodinovém principu. Jsou něčím, co na nás působí i při zavřených očích svým zvukem dřeva, zvukem podobným klapotu starého mlýna. Symbolika roušky zakrývá čas za námi i před námi, křídla jsou jeho let a rafie odměřují i náš čas. Kruh nemá význam pouhého ciferníku, ale symbolizuje i věčné opakování ve smyslu, že každý konec je i nový počátek." Ciferník hodin tedy neměří skutečný čas, tak jak plyne, nýbrž je symbolikou koloběhu našeho života a veškerého dění, které se uzavírá do kruhu, postupně zakrývá to, co již uplynulo a zároveň před námi stále skrývá i to, co teprve proběhne.

Pan Jiří Špinka spolu s Karlem IV.

skem Jiřího tvorby a budou poselstvím i pro další generace. Věřím, že pro pana Jiřího je toto odměnou za jeho celoživotní tvorbu. Vždyť jeho heslem je „Když něco nejde, tak to i tak musí jít“. Přejme mu, aby byl stále plný síly, elánu a pozitivního myšlení, aby se ještě co nejvíce z exponátů, čekajících v depozitářích muzea dočkalo toho, že jim svým umem vdechne nový život.

Já jsem pana Jiřího Špinku poznala jako člověka, který se dokáže na život a věci kolem sebe dívat s moudrým nadhledem, pokorou a skromností. Raduje

se z maličkostí a život užívá plnými doušky. Možná právě proto, že jeho práce je jeho koníčkem. Tak jako já má rád dobré francouzské víno a whisky. Vždy se na svět rád díval ze hřbetu koně a od mládí až dodnes se stále aktivně věnuje skautingu. Za svůj život vystřídal mnoho bydlišť, v Plzni míval ateliér, dnes pracuje především na své chalupě v Pošumaví, kde si vybudoval zázemí pro svou tvorbu.

Tak jako jedno tělo a jedna duše jsou spolu spjatí pan Jiří a paní Vlasta Špinkovi. Jejich díla se vzájemně propojují. Dřevořezby tak můžete vnímat několika smysly, nejen zrakem a hmatem ale i ve zvucích a verších, kterými paní Vlasta vyjadřuje skryté myšlenky uměleckých děl svého manžela.

Manželka pana Jiřího Špinky, paní Vlasta Špinková, je jednou z členek Střediska západočeských spisovatelů, píše povídky a poezii a publikuje v *Plži*. Ilustrace k těmto básním kreslí její muž Jiří Špinka.

Připravila
Kateřina BENEŠOVSKÁ

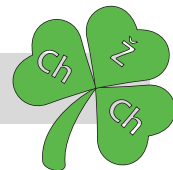
Výroční medaile Západočeského muzea v Plzni: Nyní se pan Jiří věnuje také tvorbě medailí, které se prezentovaly na výstavě ve Skotsku v Glasgow, v Bulharsku, Bruselu, Kanadě i dále po světě.

Vytvořené reliéfy na zvonech Hroznata a Bartoloměj v chrámu sv. Bartoloměje v Plzni, na chválenických zvonech v kostele sv. Martina, v klášteře v Chotěšově a jinde zůstanou jistě na dlouhé desítky či stovky let oti-

NADĚJE (NADĚŽDA) Vlasta Špinková

Nesčítej korálky roků
Na stužku navlékané
Nesčítej množství svých kroků
Po cestách našlapané
Neměř tep srdce v závratí
Nehledej co se nevrátí
Vždycky je v duze barev dost
Pro pláč i smích i pro radost
Za námi cesty polovic

A stále zenitu jdem vstříc
Čeká nás slunci na tisíc
Nejenom v lánu slunečnic
Stále nás dálky volají
A na léta se neptají
Stále jsou dálky před námi
Ty s kouzelnými barvami
Nesčítej korálky roků
Ještě nás cesty čekají
Nevaž se počtem kroků
Vždyť ve jménu máš naději

PODZIMNÍ A ZIMNÍ SVÁTKY V NAŠEM KRAJI

Posvícení

Svatý Václav vzpomínaný 28. září měl v naší farnosti význam především pro ves Zákavu a její filiální kostel sv. Vavřince. Od 70. let 18. století se zde totiž v neděli po sv. Václavu tradičně slaví posvícení. Zatímco ve chválenickém farním kostele byla na sv. Václava v minulosti sloužena pouze jitřní mše s kázáním, v zákavském filiálním kostele byla dopoledne pořádána velká mše se zpěvem.

Zavedení zákavského svatováclavského posvícení na místo původního svatováclavského posvícení spadá do stejné doby, kdy císař Josef II. prosadil ve většině farností na místo původních posvícení tzv. císařské hody. Ty se slavily v neděli po sv. Havlu (16. října). Nemáme zprávy, že by se tento zvyk někdy v naší farnosti ujal a držel. Pokud ano, pak se farníci, s výjimkou Zákavy, velice rychle vrátili ke svým zažitým tradicím.

Posvícení na vsi – naivní dobové ilustrace z konce 19. století

V Nezvěsticích je posvícení spojeno s nedělí po památce **Všech Svatých**, což odpovídá zasvěcení zdejšího filiálního kostela. Na přelomu 18. a 19. století v tento den ve chválenickém farním kostele slavena pouze malá ranní mše s kázáním, zatímco velká zpívaná mše byla od 10 hodin dopoledne sloužena v Nezvěsticích. Svátek Všech Svatých připadá na 1. listopad, zatímco 2. listopadu si lidé připomínají Dušičky. Stejně jako dnes, také v minulosti byly svátky spojeny s návštěvou hřbitovů a zdobením hrobů. Na hrobech i doma byly „za dušičky“ páleny svíčky. O Dušičkách hospodyně také pekly zvláštní, stejnojmenné pečivo. O Všech Svatých dostávaly dcery i služebná děvčata k večeři dobré mléko, aby byly hezké. Zelčanští a nezvěstičtí farníci měli povinnost odvádět chválenickému učiteli při svých posvíceních po koláči.

Ve Chválenicích připadá posvícení na neděli po **sv. Martinovi**, připomínaném 11. listopadu. Přímo ve svátek byla sloužena velká mše věnovaná Martinu Hruškovi, jeho manželce a celé rodině, dobrodincům farnosti a zkladatelům tzv. Hruškovy nadace. O posvícení byla pak sloužena malá mše za chválenický dobytek. Podle zpráv z farní kroniky vznikla tradice těchto mší v roce 1779, kdy

do Chválenic nastoupil farář Matěj Freygang. Od obce si vyžádal malý kus pozemku na místě dnešní fary a udělal z něho okrasnou zahradu určenou pro květiny na výzdobu kostela. Za pozemek se zavázal sloužit o posvícení mše za obecní dobytek.

Děvčata měla pro své chlapce o posvícení přichystané koláče a křehké placky. Chtěla jim touto dobrotou oplatit marcipán, který od nich zpravidla dostala o pouti. Trachtace trvala dva i tři dny a ve chválenické krčmě bylo neustále živo. V neděli a v pondělí v poledne přišla na stůl „*martinská husa*“. Ve všech staveních bylo veselo a děti ze vsí se zájmem sledovaly, jak se dospělí baví. Celedín, který se toho roku při vstupu do služby zavázal, že nebude při jídle solit brambory, dostal za svou šetrnost při martinském posvícení novou nebo dřeváky.

V neděli večer vypukla v hospodě taneční zábava s muzikou. Obyčejně se tančilo až do rána. V pondělí chodili hoši po staveních, oblečení v ženské šaty, a sbírali do koše koláče a husy, aby se pak vše společně snědlo v hospodě. Při hodech bylo zvykem dát najíst také žebrákům, kteří se čas od času ve Chválenicích objevili.

V pondělí ráno dal hostinský v sále umýt podlahu, aby mohla odpoledne vypuknout tzv. Pěkná hodinka neboli Pěkná. Celá ves se v krčmě sešla v nejlepších šatech. Uprostřed sálu hořela lampa a kolem ní se tančilo. Pěkná byla v průběhu odpoledne přerušena. Mládež se během přestávky došla domů převléci do méně svátečních šatů a ihned se vrátila do hospody, kde do soumraku pokračovala taneční zábava. Při západu slunce následovala další přestávka. Chasa poklidila doma dobytek a vrátila se na sál, aby pokračovala ve veselí až do noci. Během přestávek chodili někdy muzikanti po vsi, aby od hospodyn vyžebřali kus masa a doušek piva.

Advent

První neděli po **sv. Kateřině** (25. 11.) začíná období **Adventu**, čekání na narození Ježíše. Mezi lidmi povstala i v minulosti sváteční nálada. Ti starší chodili pilně na „*ro-ráty*“, ranní pobožnosti, přičemž si v temných kostelních lavicích svítili svíčkami zvanými „*sloupky*“. Stejně jako dnes končilo adventní období se svými pobožnostmi poslední nedělí před Vánoci.

V chladných podzimních a zimních měsících se pilně *předlo a dralo perí*. I tato práce byla důležitou součástí venkovského života. Při práci se besedovalo dlouho do noci. Prásky a dračky udržovaly lidovou tradici pohádek a pověstí. Draní trvalo celý advent. V jednom stavení pracovalo až osm žen. Mezi ženy přicházeli také staří, vysloužilí vojáci a vyprávěli o své vojně. V nedalekém

Barborky chodily v bílém a se zahalenou tváří večer 3. prosince. ➔ **Pokračování na straně 15**

PODZIMNÍ A ZIMNÍ SVÁTKY V NAŠEM KRAJI

Pokračování ze strany 14:

Plzenci hrával při dračkách dědeček na housle a ženy zpívaly.

Dodnes se nám zachovala jedna z tradic spojených se svátkem sv. Barbory, který připadá na 4. prosince. Věříme, že když toho dne utrhneme na zahradě třešňovou větvičku, do Vánoc nám rozkvetne. V minulosti byla s rozkvetlou větvičkou zvanou „Barborka“ spojena nejedna pověra. Barborku trhaly svobodné dívky. Dávaly ji na teplé místo, do čisté, nejlépe osolené vody. S větvičkou se nemělo hýbat, voda se měla vyměňovat maximálně jednou za týden. Dívky věřily, že pokud se jim větvička do Vánoc zazelená a rozkvetne, v příštím roce se vdají. Některé dívky zkoušely brát rozkvetlou větvičku na Štědrý večer do kostela na Půlnoční. Pokud zde dívka nějaký chlapec větvičku vzal a vetknul si ji za klobouk, dával tím najevo, že o ni stojí a chce si ji vzít. Pokud větvička rozkvetla velmi brzy, věřilo se, že přijde brzy také jaro. Pokud se však nezazelenala, nerozkvetla a zůstala suchá, strachovalo se děvče, že se nevdá a brzy zemře.

Se sv. Barborou však souvisela ještě jedna, dávno zaniklá tradice. V předvečer svátku, tj. 3. prosince, chodily po vsi 2–3 bíle oblečené dívky se zakrytou tváří. Lidé věřili, že toho dne spustí sv. Petr z nebe žebřík a Barborky po něm sestoupí na zem. Někdy mívaly dívky závoj, jindy rozpuštěné, přes obličej rozčuchané vlasy nebo moukou obilnou tvář. Na hlavě měly posazený věneček. Konkrétní zvyklosti spojené s jejich obchůzkou se kraj od kraje a ves od vsi lišily. V levé ruce nesly Barborky košík s jablky, ořechy a cukrovinkami pro hodné děti, v pravé ruce pentlemi ozdobenou metlu nebo košík s brambory pro děti zlobivé. Někde držela jedna z Barborek také pokladničku nebo zvoneček. Některé Barborky při návštěvě v tichosti ometly všechny přítomné i nábytek ve světnici, jinde zpívaly písničky o sv. Barboře: „Barboro z rodu vzácného, dcero otce zuřivého, my Tě ctíme, velebíme, tak, jak můžeme a víme, uvržena do žaláře, požívá nebeské záře.“ Tam, kde chodily Barborky se zvonečkem, děti po večeri ztichly a naslouchaly, až se ozve přede dveřmi zvonění. Zlobivé děti někam zalezly, hodné čekaly. V domácnostech obdržely Barborky také drobné dárky nebo mince do kasičky.

Na 6. prosinec připadá sv. Mikuláš. Také v minulosti chodil v předvečer svátku sv. Mikuláš za doprovodu čerta a anděla. Zatímco Mikuláš, pokládáný za přítele dětí, byl znázorňován hochem, anděla představovala pře-

Sv. Mikuláš, čert a anděl počátkem 20. století

strojená dívka. Strach dětí z návštěvy této trojice vždy zaplašila štedrá koleda. Pokud Mikuláš domácnost nenavštívil, připravovala se nadílka dětem přes noc. Tvořila ji jablka, suché švestky, fíky a jiné ovoce. Ovoce se také nabodávalo na dřívka, která se zasadila do jediného velkého jablka. Takové nadílce se říkalo „mikulášská zahrádka“. Jindy měl dárek podobu ověšené metly. Děti potěšily také papírové figurky sv. Mikuláše nebo čerta. V průběhu první čtvrtiny 20. století se uvalo zavěšování punčoch na okna. Ovoce začaly postupně vytlačovat cukrovinky.

Další adventní tradice již, stejně jako obcházení Barborek, dávno zanikla. Svatá Lucie připadá na 13. prosince. V předvečer tohoto svátku chodily po vsi Lucie neboli Lucky. Představovaly kruté vládkyně Zimy. Prostředkem zahalená postava bloudila večer po vsi a vstupovala do lidských obydlí, kde bydlely děti. V okolí Plzně šlo zpravidla o přestrojeného staršího chlapce. V jedné ruce, někdy potřísněné červenou barvou, držela Lucka velký dřevěný nůž, ve druhé brousek. Někdy bývala Lucka ovázána hrachovou natí nebo slámou a také z hlavy jí visel dlouhý slaměný cop. Lucku doprovázel pomocník se škopkem naplněným hrachovinou. Lucka obcházela ves v doprovodu dospěléjší mládeže.

Drobtina se po příchodu Lucky dala zpravidla do křiku a schovávala se, kde se dalo – pod stůl, pod postel, za maminku. Lucka si totiž hrozivě brousila nůž a strašila děti, že jim rozpáře břicho a nace do něho hrachovinu nebo slámu. Když se však pěkně pomodlily, byly děti návštěvou obdarovány. Na nedalekém Nepomucku byly součástí Lucčina průvodu také další postavy – král, kat, mladý princ a anděl. Tato skupina názorně předváděla výjevy ze života sv. Lucie. Všichni si uvědomovali, jak krátký je o sv. Lucii den. Dodnes je známá pranostika „Sv. Lucie noci upije a dne nepřidá.“

Vánoční svátky

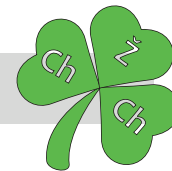
Samotné vánoční svátky bývaly ve chválenické farnosti před dvěma staletími mnohem pestřejší než dnes. Chyběl při nich sice vánoční stromček, nahrazovaly jej ale po domácku vyrobené jesličky, stavěné za zpěvu vánočních písniček. Svátky byly mnohem více zaměřeny duchovním směrem. Štedrému večeru se také v minulosti říkalo „Svatvečer Narození“ (Vigilia Nativitatis) a stejně jako dnes býval spojován s půlnoční mší zahájenou ve farním kostele přesně o půlnoci. Následovaly tři sváteční dny – Boží hod (Svátek Narození Páně, 25. 12.), sv. Štěpán (26. 12.) a sv. Jan Evangelista (27. 12.). Dnes již držíme, společně se Štedrým dnem, pouze první dva vánoční svátky.

V nejstarších dobách býval Štedrý den, stejně jako Silvestr, v Plzni spojen s hody a pitkami. Například v roce 1702 byly v Plzni zakázány štedrovecerní výtržnosti, při nichž tovaryši „někteří celou noc jsou pivovali a v karty hrávali.“ Na Štedrý den časně ráno vycházela mládež do zahrady, ovazovala ovocné stromy povříslý a říkala: „Štěpy, štěpy, ovazujte

Návštěva Lucky

Pokračování na straně 16

PODZIMNÍ A ZIMNÍ SVÁTKY V NAŠEM KRAJI

Pokračování ze strany 15:

Tak si děti před více než sto lety představovaly Ježíšův příjezd.

se, bude zítra mráz, dáme vám štědrýho večera, vy nám dáte bohdá přes rok zas.“ Dívky také klepaly na stromy, budice je: „Stromečku vstávej, ovoce dávej, dnes je Štědrý den.“ Během **Štědrého dne** bývaly dveře u chalup otevřeny dokořán. Každý sedlák a chalupník přichystal vánočku nejen pro vlastní rodinu, ale také pro obecního pastýře. Ten za odměnu troubil večer po staveních pastýřské melodie. Kus vánočky byl také vhozen do studny nebo do řeky, jako oběť životodárné vodě. Těhotné ženy o Štědrém dni sledovaly, kdo přijde ráno první do domu, zda muž nebo žena. Věřily, že podle toho poznají, zda se jim narodí chlapec nebo děvče.

Přes den byl dodržován přísný půst. Děti měly slíbeno, že večer uvidí „zlaté prasátko“. Teprve když se objevilo, bylo možné začít s večeří. Před večeří vybíhaly dívky na dvůr a čekaly, odkud se ozve pes. Věřily, že odtud přijde ženich. Tahaly také obráceně polínko z hranice dříví, aby zjistily, bude-li jejich hoch štíhlý nebo hrbatý. Házely pantoflem přes hlavu. Směřovala-li špička ke dveřím, odešlo děvče do roka z domu. Také klepaly na chlívek. Pokud se prase ozvalo, věřilo se, že dívka „zlomí koleno“, tj. ztratí panenství.

Důležitou starostí hospodyně při přípravě večeře bylo, aby u stolu zasedl sudý počet osob, a proto rodiny často mezi sebe přibíraly chudého, opuštěného člověka. Podávaného jídla bylo hodně, ale všechny chody byly přísně postní. V okolí Chválenic se večeře tradičně skládala z rybí polévky, vařené ryby s omáčkou, vdolků s povídky, housky, „roháčů“ (koláčů) a „muziky“ (vařené švestky smíchané se sušenými hruškami). Blíže k Rokycanům se jedla kroupová polévka, „kuba“ (směs krup se sušenými houbami), čočka nebo hrách (aby se držely peníze), kynuté knedlíky s houbovou omáčkou (aby nestránilo) a opět vdolky.

Hospodyně hádala při večeři osud svých dětí. Při prostírání jim dala pod talíře peníz, chléb a hřebec. Podle toho, co komu připadlo, čekalo ho bohatství, štěstí v hospodářství nebo chudoba. Například ve Strážovicích se ale dávaly pod čtyři hrnečky prsten, peníz, uzlík a popel, což značilo vdavky, bohatství, cestu do světa a smrt. Budoucnost se odhadovala také podle litého olova, rozkrojeného jablka a podle skořápky ořechu s hořící svíčkou, která se pouštěla po vodě.

Dobytku byla při štědrovečerní večeři podána mísa otrub, do nichž bylo přidáno po třech lžících od každého chodu. Krávy dostávaly také krajíce osoleného chleba, kousky housky, mandle, ořechy, otruby a jablka. Mandle měly zajistit, že krávy budou v následujícím roce dojit mléko „jako mandle“. Slepícím byla do kruhu udělaného na zemi ze řetězu vhozena pšenice.

Po večeři seděla rodina u stolu při živém rozhovoru a všichni čekali na dobu, až bude čas vyrazit na *Půlnoční mši*. Děti při tom nezapomněly dát večer za okno trochu sena pro Ježíškovo oslátko, aby lépe stálo a Ježíšek jim

více nadělil. Nadílka čekala děti až ráno na Boží hod vánoční.

Hospodář s hospodyní na **Boží hod** ráno obstarali domácí zvířata a pak zavolali děti, pro které měli připravenou koledu a dárky. Některé chválenické rodiny využily brzy ráno, v šest hodin, možnost navštívit malou jitřní mši. Většinou se však farníci do chválenického kostela vypravili až v deset hodin dopoledne, kdy byla sloužena velká, zpívaná mše. Toho dne byl dodržován klid a nepracovalo se. Poté, co se v 19. století ujal vánoční stromky, byly na Boží hod „obalovány“ jablky, ořechy a perníkem.

Svátek **sv. Štěpána** byl věnován koledě. Děti brzy ráno obcházel stavení a zpívaly: „*Koledy, koledy Štěpánk, co to neseš ve džbánku? Nesu, nesu kvasničky, na ty bílý buchtičky. Kvasničky se rozlily a buchtičky spálily. Za dveřma stojím, Boha se bojím, pes na mne vrčí, kapsa se krčí, panímáma kus housky do kapsy strčí.*“ Jitřní a velká mše se konaly v nezvěstickém filiálním kostele Vše ch Svatých. Na sv. Štěpána připravoval hospodář jarní obilí k seti. Rozžal hromničku a celá rodina poklekla k modlitbě. Doprostřed hromady obilí se kladla kytice tvořená klasy a polním kvítím, posvěcená v září, na svátek *Jména Panny Marie*. Před tím se hromada obilí touto kyticí ometla. Svatý Štěpán byl patronem koní, a tak se tento den také jezdilo do vody s koňmi, protože hospodáři věřili, že koně dostanou „zlaté obroučky“ na nohy.

Na **sv. Jana Evangelistu**, 27. prosince, se jitřní a velká zpívaná mše konaly ve filiálním kostele sv. Vavřince v Zákavě. O tomto svátku se světilo víno. Mělo jít o vzpomínku založenou na legendě, podle které měl být sv. Jan Evangelista otráven, ale jed mu zázračně neškodil.

Bujaré oslavy a pitky spojené s *posledním dnem v roce*, **Silvestrem**, byly zmíněným zákonem z roku 1702 v Plzni a okolí zakázány. V domácnostech tak měl den především tajemný, kouzelný nádech, spojený s věštěním. Lidé opakovali některé zvyky spojené se Štědrým večerem. V našem kraji byl také házen do všech koutů světnice hrách a věřilo se, že díky tomu nikdo ze stavení v příštím roce nezabloudí.

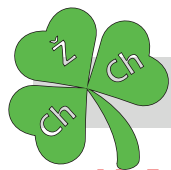
První neděle v novém roce byl slaven svátek **sv. Jména Ježíše**. Toho dne se v naší farnosti konaly dvě velké zpívané mše, a to ve chválenickém farním kostele sv. Martina a v nezvěstickém filiálním kostele Vše ch Svatých. Po každé z těchto mší se konalo procesí za odpustky – nejprve kolem chválenického kostela a podruhé kolem kostela nezvěstického.

Novoroční koleda

O vánočních svátcích bylo možné potkat ve všech přifařených vsích učitele chválenické farní školy. Vykuřoval kadidlem jednotlivá stavení a vybíral od hospodářů tzv. *novoroční koledu*. Plat ve výši tří krejcarů dal učitel k novému roku každý hospodář – domkář, chalupník, půlsedlák i sedlák. Josefinský zákon z roku 1785 sice vykuřování domácností zakázal, zvyk dávat učitel koledu ale zůstal. Na Štědrý den v poledne byla novoroční koleda vybírána ve farní vsi Chválenice. Na Boží hod vánoční obcházel po obědě učitel s pomocníky Zelčany a Chouzovy, na sv. Štěpána je bylo možné potkat v Nezvěsticích a Olešné, na sv. Jana v Zákavě, na svátek sv. Innocence (28. 12.) v Borku, o vánočním oktávu (1. 1.) v Losíně, v neděli uprostřed vánočního oktávu ve Stáhlavcích, ve svátek Zjevení Páně (6. 1.) v Milínově a v neděli uprostřed oktávu po svátku Zjevení Páně v Nezabaveticích.

Jiří SANKOT

PŘÍBĚH CHVÁLENICKÉ RODINY ŠKARDOVY

V první části příběhu o chválenické rodině Škardových jsme se seznámili s nejstarší historií rodu. Představili jsme sedláka Martina Škardu a jeho statek ve Chválenicích č. p. 17. Sledovali jsme americkou stopu několika jeho dětí, především stejnojmenného syna, který se v městečku Hazen (stát Arkansas) podílel na založení krajaňské osady a hřbitova. Představili jsme si významné staročeské politiky JUDr. Jakuba Škardu a jeho syna Václava Škardu. V dnešním pokračování se budeme věnovat pátému z deseti dětí sedláka Martina Škarda, Antonínovi, a především dramatickým osudům jeho potomků. Příběh nechce být soudem ani obhajobou, nýbrž jen sbírkou historických faktů.

Pradědeček Antonín Škarda – důlní inspektor

O Antonínu Škardovi samotném mnoho informací nemáme. Narodil se v roce 16. ledna 1832 ve Chválenicích. Poté, co jeho starší bratr Matěj zdědil roku 1847 grunt svých rodičů, rozhodl se hledat živobytí mimo rodnou ves. Oženil se jako třiatřicetiletý s nezletilou, ještě nejednadvacetiletou, Aloisií Červenou. Aloisie pocházela z Mirošova, ale svatba proběhla ve farním kostele v Liticích, kde byl nevěstin otec Jan Červený strojníkem na nově otevřených valdštejnských dolech na dnešní Valše. Ženich tehdy pravděpodobně sloužil jako voják při rakousko-pruské válce o Šlesvicko-Holštýnsko. Proto byly ohlášky konány nejen v Liticích, ale také v Altoně u Hamburku. Mladičká nevěsta měla ve svatební den s Antonínem Škardou již sedmnáctiměsíční dcerku Františku.

Po svatbě se rodina nakrátko odstěhovala do Chomutova, kde se manželům roku 1866 narodila druhorozená dcera Anna Jana. Další tři děti – Antonín Otto (1869), Adolf Vratislav (1873) a Zdeněk Alois (1879) se již narodily v Záluží u Třemošné, kde se Antonín stal inspektorem uhelných dolů na Orlíku. Uhlí se zde těžilo od počátku 19. století a roku 1855 tu byl objeven také kaolin. Jak dlouho rodina žila v Záluží, není jasné, ale víme, že poslední z Antonínových dětí, Zdeněk Alois, chodil minimálně rok do školy ve Chválenicích.

Cesta dědečka Adolfa Vratislava za prací do Essenu

Další osudy Antonína, jeho manželky Aloisie a tří jejich dětí (Františky, Anny Jany a Zdenka Aloise) blíže neznáme. Budeme se proto věnovat pouze synům Antonínu Ottovi a Adolfu Vratislavovi. Oba se usadili v české hornické kolonii v Nové Vsi u Litic a stali se horníky.

V průběhu 90. let 19. století si také oba bratři našli v okolí nevěsty. Starší Antonín Otto se oženil roku 1892 v Liticích s Annou Hegenbartovou, dcerou horníka z Mirošova. Mladší Adolf Vratislav byl oddán roku 1896 v Dobřanech s Marií Gabrielovou, která rovněž žila v Nové Vsi. Rodiny obou bratrů žily v bídě. Když Antonínovi Ottovi zemřela v září 1899 ve věku šesti neděl jeho dru-

Druhá, závěrečná část

Domek č. p. 97 ve Chválenicích pod lesem si postavil za okupace Anton Škarda. Novodobá přestavba původní domek změnila.

horozená dcera Boženka, obě rodiny se rozhodly hledat štěstí a živobytí v cizině. Cílem jejich cesty bylo Porúří, okolí Essenu. Antonín Otto a Anna odjízďeli se čtyřmi dětmi, z nichž nejstaršímu Ferdinandovi bylo sedm let. Adolf Vratislav a Marie cestovali se dvěma malými dětmi – dvouletým Václavem a roční Maruškou. Marie Škardová absolvovala cestu v pátém měsíci těhotenství.

Sen o lepším životě se rozplynul záhy po příjezdu do města Stoppenberg, nového bydliště Škardových. Již

v prosinci 1899 zde zemřela Adolfu Vratislavovi jeho dcera Maruška. V dubnu 1900 se jeho ženě narodil sice syn, ale nedožil se ani věku tří let. Škardovi byli nuceni se v okolí Essenu často stěhovat. Po odchodu ze Stoppenbergu měnili několikrát bydliště v Essenu a sousedním Altenessenu. Zatímco Antonínu Ottovi se již v Německu narodili pouze dva synové, Adolfu Vratislavovi přivedla Marie daleko od domova na svět ještě pěknou řádku dětí – Adolfa (1902), Čenka zvaného Vincek (1903), Antonína (1905), Josefa (1907), Františka (1908), Josefu (1911) a Karla (1916).

Bratři Škardovi strávili v Německu první dvě desetiletí 20. století. Antonín Otto se rozhodl s manželkou Annou a některými dětmi zůstat v Německu i po vzniku republiky, přičemž několik potomků se časem do vlasti svých rodičů přece jen vrátilo. Naopak Adolf Vratislav se s manželkou Marií a všemi dětmi vrátili do vlasti. Synové po otci zdědili hornické povolání a postupně odcházeli z domova za prací. Od léta roku 1926 žila rodina opět v Nové Vsi u Litic, kde v listopadu téhož roku Adolf Vratislav Škarda zemřel.

Bída otce Antonína a jeho bratrů

Všichni synové Adolfa Vratislava Škardy měli již v době konjunktury 20. let problém získat a udržet si zaměstnání. Z dochovaných archivních pramenů víme, že tři z nich – Adolf, Vincek a Antonín se dostali do křížku se zákonem. Adolf a Antonín byli navíc invalidy, což omezovalo možnost jejich uplatnění. Adolf měl vrozenou rozedmu plic a Antonín měl na jedné straně problémy se srdcem a na straně druhé velmi špatně viděl. Oba se živili podvody a krádežemi a střídali zaměstnání. Adolf se stal v Nové Vsi členem zlodějské party, která okrádala sousedy, a neváhal oloupit o kolo ani vlastního bratra Antonína.

Během velké hospodářské krize 1. poloviny 30. let se postavení sourozenců Škardových dále zhoršovalo. Přesto se většina z nich v této době provdala a oženila. Nadále se budeme věnovat především osudům čtyř sourozenců – Adolfa, Antonína, Josefa a Karla. Adolf se oženil roku 1930 ve Štáhlavech, kde si vzal za manželku Aloisii Černou, dceru tamního slévače. Ve stejném roce proběhl v Plzni civilní sňatek Josefa Škardy s Annou Hejzkovou, dcerou krejčího z Litic. Antonín Škarda se ve Vejprnicích roku 1933 oženil s mladou vdovou Annou Bierovou, dcerou horníka z Chotěšova.

Pokračování na straně 18

PŘÍBĚH CHVÁLENICKÉ RODINY ŠKARDOVÝ

Pokračování ze strany 17:

Adolfovi a Aloisii Škardovým se narodily během let 1929–1934 čtyři děti. Děti měli Adolf a Aloisie pravděpodobně více, ale dnes ještě není možné tuto skutečnost kvůli ochraně osobních údajů ověřit.

Josefovi a Anně Škardovým se 11. října 1931 ve Skvrňanech narodila jejich jediná dcera, Věrka. Koncem 30. let se rozhodla celá rodina přijmout katolickou víru. Věrka byla roku 1937 jako šestiletá pokřtěna a rodiče se nechali roku 1938 znovu, tentokrát církevně, oddat.

Antonín Škarda vyženil dvě děti z prvního manželství své ženy Anny – staršího Rudolfa a mladší, pětiletou Mínu. Anna Antonínovi během let 1933–1944 porodila čtyři další syny – Zdeňka, Miloslava (dále Mílu), Františka Adolfa a Jindřicha Václava. Ve skutečnosti jich přivedla na svět pět, ale chlapec narozený ve Chválenicích v létě 1943 se dožil pouze dvou dní, nebyl pokřtěn a nedostal jméno.

Jak již bylo uvedeno, velká hospodářská krize v první polovině 30. let dolehla především na rodiny Adolfa a Antonína Škardových. O něco hůře na tom byla pravděpodobně Adolfova rodina. Dne 11. prosince 1935 se mohli čtenáři na stránkách plzeňského sociálně demokratického deníku Nová doba dočíst o tragickém osudu této šestičlenné rodiny:

„Pomocný dělník Adolf Škarda je těžce nemocen. Je mu 35 let. Trpí rozedmou plic a je k práci neschopen. Je ženat a se svojí manželkou má čtyři děti. Rodina byla ubytována ve Štáhlavech, kde byla za svobodna domovem Škardova manželka, rozená Černá. Když se Škarda s manželkou a dětmi vrátili z chmele, byl vystěhován s odůvodněním, že neplatí činži. Nechtěl být nikomu na obtíž – šel krajem a našel útulek ve skále mezi Skvrňany a Zátisím. Je tam skalní úkryt a tam nemocný a práce neschopný dělník s rodinou bydlel. Když koncem minulého týdne a zejména v neděli udeřily mrazy, šestičlenná rodina velmi trpěla. V pondělí ráno ujali se lidé rodiny tím, že přivedli ji do úřadovny okresní péče o mládež. Referent úřadu sociální péče soudr. Josef Hříbal rozhodl, aby rodiče s dětmi byli zatím umístěni v městské noclehárně a dostalo se jim jídla. Dobročinnou cestou bude rodina předána domovské obci – do Chválenic, která se podle ustanovení zákona musí postarat o nejnnutnější zaopatření...“

Útočiště ve Chválenicích a kolaborace otce Antonína

Právo na zaopatření ve Chválenicích dostali i ostatní sourozenci. Zatímco o Adolfově rodině už nic dalšího nevíme, ve Chválenicích se s početnými rodinami usadili také Antonín a Karel. Do Chválenic se navíc před druhou světovou válkou přistěhoval také jejich bratranec, syn Antonína Otty, Josef Felix Škarda.

Adolfovi, Antonínovi ani Josefu Felixovi Škardovým pochopitelně prvorepublikové poměry k srdci příliš nepřirostly. Byli přesvědčeni, že se svou perfektní znalostí němčiny by to za jiných podmínek mohli dotáhnout mnohem dál. Zatímco svobodný mládenec Josef Felix byl alkoholikem a vedl nezřízený život, Antonín se již dávno snažil vést život řádného otce od rodiny. Snaha zajistit své

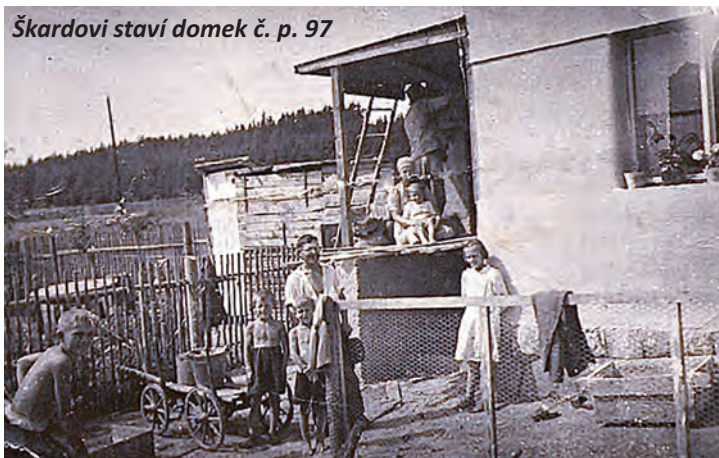
Babička Marie Škardová (uprostřed) se syny (zleva) Vinčkem, Antonínem a Karlem a jejich manželkami.

početné rodině lepší život a společenské postavení přivedla Antonína po příchodu nacistů k rozhodnutí přihlásit sebe a svou rodinu k německé národnosti a požádat o říšské občanství. Anton Škarda, jak se nyní jmenoval, byl zván na jednání u chválenického vládního komisaře Smolka, tlumočil spoluobčanům při policejních a úředních úkonech a dosáhl na vedení obce povolení vystavět si na severním okraji vsi malý domek č. p. 97. Mezi sousedy se rozšířila zpráva, že na výstavbu domku dokonce obdržel od plzeňského oberlandrátu dotaci ve výši 10.000 K. Tuto skutečnost však žádné archivní prameny nepotvrzují.

Děti Antona Skardy měly ve chválenické škole výjimečné postavení jediných žáků německé národnosti. Když se manželům Antonovi a Anně v prosinci 1939 narodil syn Franz Adolf, převzala nad

křtem záštitu nacistická sociální organizace *Nationalsozialistische Volkswohlfahrt (NSV)*. Přesto podle vlastních vzpomínek tyto děti nikdy nevnímaly své privilegované postavení, mluvily česky a považovaly se, i kvůli svým jménům, za Čechy. S nejstarším synem Antona Skardy, Zdeňkem, chodila do třídy paní Milena Šolcová, pocházející z chudé kamenické rodiny bydlící v Nebílovském Borku. Paní Šolcová si ještě dnes dobře vybavuje malý domek ve Chválenicích pod lesem, který Anton Škarda vlastnoručně stavěl, a také bídu, ve které rodina Škardových i během války žila.

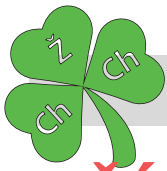
Pokračování na straně 19

Škardovi staví domek č. p. 97

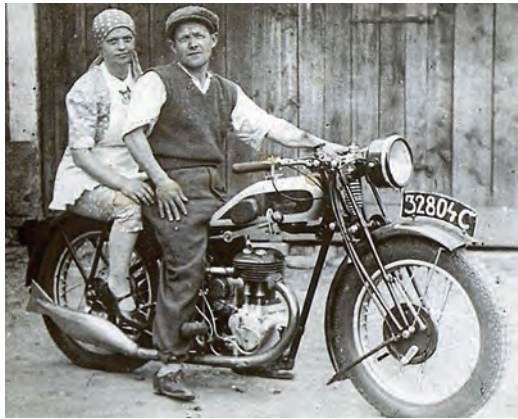
Rodina před domkem

PŘÍBĚH CHVÁLENICKÉ RODINY ŠKARDOVY

Pokračování ze strany 18:

V nově budovaném domku navštěvovali Antona Skardu němečtí policisté a úředníci, spoluobčané za ním chodil s prosbami o pomoc a zároveň se jej báli. Podle vzpomínek druhorozeného Antonova syna Míly – tehdy ani ne desetiletého – vyhrával v letních dnech z okna domku Škardových gramofon a sousedé tančili na Borecké silnici. Protože do domku č. p. 97 nebyl až do konce války zaveden vodovod, chodili starší chlapi, Zdeněk a Míla, pro vodu k Balvínovým do č. p. 81. V létě 1943 zemřel Antonu Skardovi ve Chválenicích čerstvě narozený syn. Nepokřtěný byl bez pohřbu zahrabán u hřbitovní zdi na starém

Před postavením vlastního domku žil otec Antonín Škarda s rodinou dlouhodobě v podnájmu u Čadů v č. p. 61, kde tak pózoval s manželkou Annou na vypůjčené motorce.

chválenickém hřbitově. Ve stejném roce Antonovi zemřela maminka Marie a druhorozený syn Míla se ocitl se záškrtu v nemocnici.

K německé národnosti a říšskému občanství se přihlásil také Antonův prohnáný bratranec Josef Felix Škarda. Ještě než se stačil oženit, byl ale říšskými úřady pro ostudné chování říšského občanství zbaven a zůstal protektorátním příslušníkem. Oženil se v únoru 1943 s Annou Arnoštovou z Chválenic a přiznal otcovství jejich prvního dítěte. Josefu Felixovi zůstala německá národnost. Její výhody využíval ale sám, manželka a děti zůstaly Čechy. Také Antonův mladší bratr Karel Škarda si s rodinou ponechal českou národnost.

V roce 1945 se Antonův bratranec Josef F. Škarda rozhodl nečekat na konec války. Připojil se k prchajícím Němcům a zanechal ve vsi bez jakýchkoliv prostředků svou českou manželku a tři děti. Anton Škarda, přesvědčen o tom, že nikomu nikdy neublížil, zůstal naopak s rodinou až do konce války ve Chválenicích. Poté, co se na hlavní silnici objevily první americké tanky, navštívila 7. května 1945 rodinu Škardových skupina spoluobčanů a oznámila jim, že mají 48 hodin na opuštění vsi. Děti Škardových v té době také poprvé zaznamenaly nepřátelství ze strany paní Boženy Balvínové,

ke které chodily pro vodu. Označila je za malé „nácky“ a sdělila, že vodu dá jen pro děti.

Nastal útěk bez cíle. V Prapořišti u Kdyně byla rodina odmítnuta Antonovým bratrem Františkem, který nechtěl mít s prchající Antonovou rodinou nic společného. Anabáze skončila dočasně v Sudetech, v Chotěšově, u maminky Antonovy manželky Anny. Škardovi zde strávili měsíc ukryti ve stodole. Psal se červen 1945. Na Antona byl v té době již vydán zatykač. Po udání byl dopaden a odvezen do internačního tábora ve Stodě. Zde čekal na jednání Mimořádného lidového soudu v Plzni, pro který byly shromažďovány podklady. Zbytek Antonovy ro-

diny mezi tím uprchl za hranice a usadil se v německém Ludwigsburgu. V říjnu se do Stoda vrátil Antonův nejstarší syn Zdeněk a pomohl otci uprchnout z internačního tábora. Kvůli útěku nedokázal Anton nikdy očistit své jméno. Netušil, že Mimořádnému lidovému soudu v Plzni se nepodařilo v jeho neprospěch najít žádné závažné důkazy, kromě přijetí německé národnosti a říšského občanství. Antonova rodina žila od roku 1946 v německém Ludwigsburgu.

Smrt Mílovy sestřence Věrky 11. května 1945

V Čechách zůstaly rodiny tří Antonových bratrů, kteří se kromě těsné příbuzenské vazby na Antona za okupace ničím nezkompromitovali – Vincka, Josefa a Karla. 11. května 1945 postihla prostředního z nich, Josefa, obrovská tragédie. Jeho jediná čtrnáctiletá dcera Věrka, žákyně měšťanské školy ve Skvrňanech, byla zastřelena kamarádem, který se jí neopatrně chlubil zbraní ukořistěnou v německém vojenském skladu. Poslední slova, která dívka slyšela, byla žertem míněná věta: „Věrko, já tě zastřelím...“ Dodnes najdeme fotografii pohledného děvčete na rodinném hrobě v západní části skvrňanského hřbitova v Zátíší. Manželé Josef a Anna se z tragédie nikdy nevzapatovali. Nakonec se jim narodil ještě syn Stanislav, jehož potomci dnes žijí na jižním Plzeňsku.

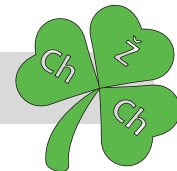

Věra Škardová

Další tragédie v Mílově rodině

Od Věrčiny smrti doby stíhaly tragédie příslušníky rodiny Škardových, ať zůstali v Čechách, nebo žili na útěku. V emigraci zemřela předčasně Antonova vyvdaná dcera Mína na následky pádu ve vaně, nejstarší syn Zdeněk zemřel na dědičnou rozedmu plic, třetí syn Franz Adolf na leukemii. Anton

Pokračování na straně 20

PŘÍBĚH CHVÁLENICKÉ RODINY ŠKARDOVY

Pokračování ze strany 19:

Polovina 60. let – návštěva Milova strýce Josefa (otce zastřelen Věry) a bratrance Stanislava v Ludwigsburgu. Na horní fotografii sedí uprostřed Milův otec Antonín (Anton) Škarda. Dolní fotografie byla pořízena na vlakovém nádraží v Ludwigsburgu. Josefa a Stanislava zde vyprovázejí Milův nejmladší bratr Jindřich (vlevo) a matka Anna.

Anton Škarda se dožil 65 let a zemřel roku 1967 v Ludwigsburgu. Jeho manželka Anna zemřela tamtéž roku 1990.

Tragické osudy se nevyhnuly ani rodině nejmladšího Antonova bratra, Karla Škardy. Nejprve zahynula v roce 1959 jeho první manželka Anna, když na sebe převrhla hrnec vařící vody. V září následujícího roku se mu utopil při koupání v Hracholuské přehradě syn František. Zajímavostí je, že Karel Škarda pojal za druhou manželku Marii Paščukovou, bývalou příslušnici Svobodovy zahraniční armády v SSSR. Potomci Karla Škardy dnes žijí na Karlovarsku. Na novém chválenickém hřbitově udržují rodinný hrob, v němž je celá řada výše zmíněných příbuzných pohřbena.

Konec 70-letého Milova pátrání po pravdě

Poslední kontakty rodiny uprchlého Antona Škardy s příbuznými v Československu proběhly v polovině 60.

Míla a Sigrid – 70. léta

let a na konci let sedmdesátých. V polovině 60. let navštívil Antonína v Německu bratr Josef s dospívajícím synem Stanislavem. V září roku 1978 se naopak do Chválenic vypravil Antonův druhorozený syn Míla se svou německou manželkou Sigrid. Setkali se s tehdejším chválenickým farářem P. Jo-

Rok 1978 – Míla před domkem č. p. 97 a jeho manželka Sigrid na společné fotografii s paní Františkou Čivišovou.

sefem Mudrochem a přátelsky poseděli s paní Františkou Čivišovou, které bývalý domek Škardových nyní patří. Míla a Sigrid navštívili také paní Balvínovou, která však o setkání nejevila zvláštní zájem. Míla se při návštěvě snažil najít odpověď na otázky, proč jeho rodina musela ze vsi utéct a proč se stal dítětem bez domova a vlasti. Tehdy ale odpověď nedostal.

Dozvěděl se ji, zásluhou své manželky Sigrid a její aktivity na sociálních sítích, až po dalších čtyřiceti letech, koncem roku 2017. Dnes, ve věku 83 let, je Míla jediným žijícím synem Antona Škardy a manželka Sigrid pečlivě zvažuje, které nové informace o otci mu může sdělit a které by raději neměl znát. Sám Anton prý o této kapitole svého života nikdy nemluvil. Manželé Míla a Sigrid Škardovi dnes žijí v Kalifornii, těší se ze svého pravnuka, přírody a zahrady. Stále ale myslí na starý domov. Chválenice hrají v Milově paměti významnou roli. Na jaře 2018 se Milovi podařilo po dlouhém úsilí kontaktovat potomky jeho strýce Karla Škardy, na kterého měl z dětství hezké vzpomínky a o jehož rodině už téměř půl století nic neslyšel.

Jiří SANKOT

Jasánek

Stránka pro kluky a holky z Chválenic, Želčan a Chouzov

Autor loga: Zbyněk Boehm, autorka přílohy: Kateřina Benešová

Ahoj děti, Tak už se za prázdninami zavřely dveře a ty školní se vám děti naopak otevřely. Léto pomalu končí a přijde podzim. V září nám sluníčko ještě pekně září – odtud tedy nejspíš pochází název prvního podzimního měsíce. Jedna z pranostik říká, že rostou-li v počátku září hříby, bude dlouhé a teplé „babí léto“, tak říkáme období, kdy je stále ještě teplé a slunečné počasí, které po ránu střídají mlhy. V období „babího léta“ ve vzduchu, hlavně při procházkách přírodou, létají tenké pavučinky utkané drobnými pavoučky, které připomínají svým leskem šedé babičkovské vlasy. Zkuste se děti vypravit na procházku do lesa, jestli také nasbíráte košík hub, tak jako já. Udělali jsme si doma houbovou smaženici a houbové řízky a protože jsme našli samé hříby, věřím, že „babí léto“ bude dlouhé a na zimu si ještě počkáme.

Kolik listů je na obrázku, dovedeš je spočítat? Kolik z nich je zelených, kolik hnědých?

Odlet vlaštoviček z Čech

Přečtěte si jednu ze zapomenutých říkanek, kterou si děti říkávaly před sto lety:

Vlaštovičky na odletu od nás,
smutně šveholí,
že prý po té české zemi
srdéčko je zabolí.

Že prý všude v světě krásně,
jejich hlasy zní všemi,
ale přece nejkrásněj prý
v naší české zemi.

Papíroví draci

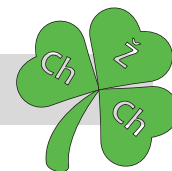
Pročpak draci papíroví

létají jen na podzim?

Já se svého dráčka zeptal
a teď už to dobře vím.

Pro draky je podzim dobrý,
silný vítr přijde vhod.

To se potom na obloze
prohánějí o život.

Podzimní vyrábění

Nakresli jablíčko na tvrdší karton nebo čtvrtku, vystřihni a natři lepidlem. Bavlnou pak křížem krážem obtáčeš jablíčko, nakonec přilep z filcu, látky nebo papíru lísteček a na stopku použij klacík.

Pořekadla v obrázcích:

Poznáš říkadlo skryté v každém z následujících obrázků? My vám dáme na výběr, ale ne každé pořekadlo mezi obrázky najdete:

- Naše kočka strakatá...
- Měla babka čtyři...
- Frantíku, Frantíku, dobrá...
- Myšičko myš, pojď...
- Ten náš Pavel, to je kos...
- Běží liška k Táboru...

Znáte tato pořekadla celá?

Svatý Václav:

28. září jsme oslavili státní svátek, *Den české státnosti*. Případá na den, kdy byl roku 935 zavražděn sv. Václav, dnes nejvýznamnější patron naší země. Znakem sv. Václava a později všech Přemyslovců byla černá orlice s červenými plamínky. O sv. Václavovi existuje řada legend. Podle jedné z nich si sám v Praze pěstoval víno.

Z pohádky do pohádky

Obrázková tajenka:

